

אל"מ(מיל.) מאיר בשן

פרק חמישי

אל"מ (מיל.) מאיר בשן

מאיר בשן התמנה למפקד היחש"מ בשנת 1975.

מינויו למפקד היחש"מ היה המשך טבעי לתפקידו הקודם – סמג"ד היחש"מ. בין השנים 1969–1970 שימש מאיר כמ"פ בגש"ח. בשנת 1973, התמנה לסמג"ד, ועם פרישתו של **יצחק רווח** התמנה למפקד היחש"מ. עם כניסתו לתפקיד היו פרושות הפלוגות כדלהלן:

א. מפקדת הגדוד **ברפידים**.

ב. שלוש פלוגות **ברפידים** (כולל פלוגת גנרטורים).

ג. פלוגה אחת **בבלוזה**.

ד. פלוגה אחת **בטסה**.

עם מינויו למפקד היחש"מ, נדרש המג"ד החדש להתמודד עם מספר נושאים. אוגדת סיני, שנפגעה קשות במהלך מלחמת יום-הכיפורים, טרם הספיקה להשתקם. רמת הכוננות של האוגדה ויכולתה המבצעית ירדו. לטנקים לרכב ולשאר הציוד של האוגדה נדרש טיפול מקיף ומיידי.

מיד עם כניסתו לתפקיד, הכין המג"ד תכנית עבודה, ששמה לה למטרה לתקן את הצל"מ ושאר הציוד של האוגדה, במהירות האפשרית. עם השלמתה של התכנית נקבעת שיטת אחזקה קבועה ומסודרת ובוצעו טיפולים וביקורות שוטפות, וזאת בתנאי מדבר קשים.

פתוח סדנאות הרכב

בעיה נוספת, שבה נתקל היחש"מ היתה – ארגון ימ"ח היחש"מ לשעת מלחמה. במהלך מלחמת יום-הכיפורים נתגלה כי ללא ארגון יעיל ונכון של המחסנים, עלול להיגרם בשעת חירום, מחסור בציוד ובחלפים. חיילי היחש"מ שיפצו את מחסני החלפים, דאגו לרשום באופן מסודר את כמות החלפים ולהזמין את הציוד החסר, ולארגן מחסני חרום כמקובל בצבא.

יחש"מ ערבה

עם השלמת בצועם של הסדרי הביניים בין **מיצרים וישראל**, נאלץ היחש"מ לפנות את מתחמיו בבלוזה ובטסה. הפלוגות עברו בצורה מאורגנת ומסודרת. עוד לפני פינוי הפלוגות הוקמו סדנאות חלופיות. במקום הסדנה בבלוזה הוקמה סדנה ב**נחל ים** ובמקום הסדנה בטסה הוקמה סדנה בכביש **רפידים-טסה**. עם הגעתה של פלוגת בלוזה לבסיסה החדש, נערך ב**נחל ים** קומזיץ שבו נטלו חלק כל חיילי היחש"מ. מספר **מאיר**:
"זה היה מעמד מאד מרגש באותו לילה: כאשר העלינו זכרונות מסדנאות **טסה ובלוזה**, רבים מהחיילים והמפקדים פרצו בבכי"

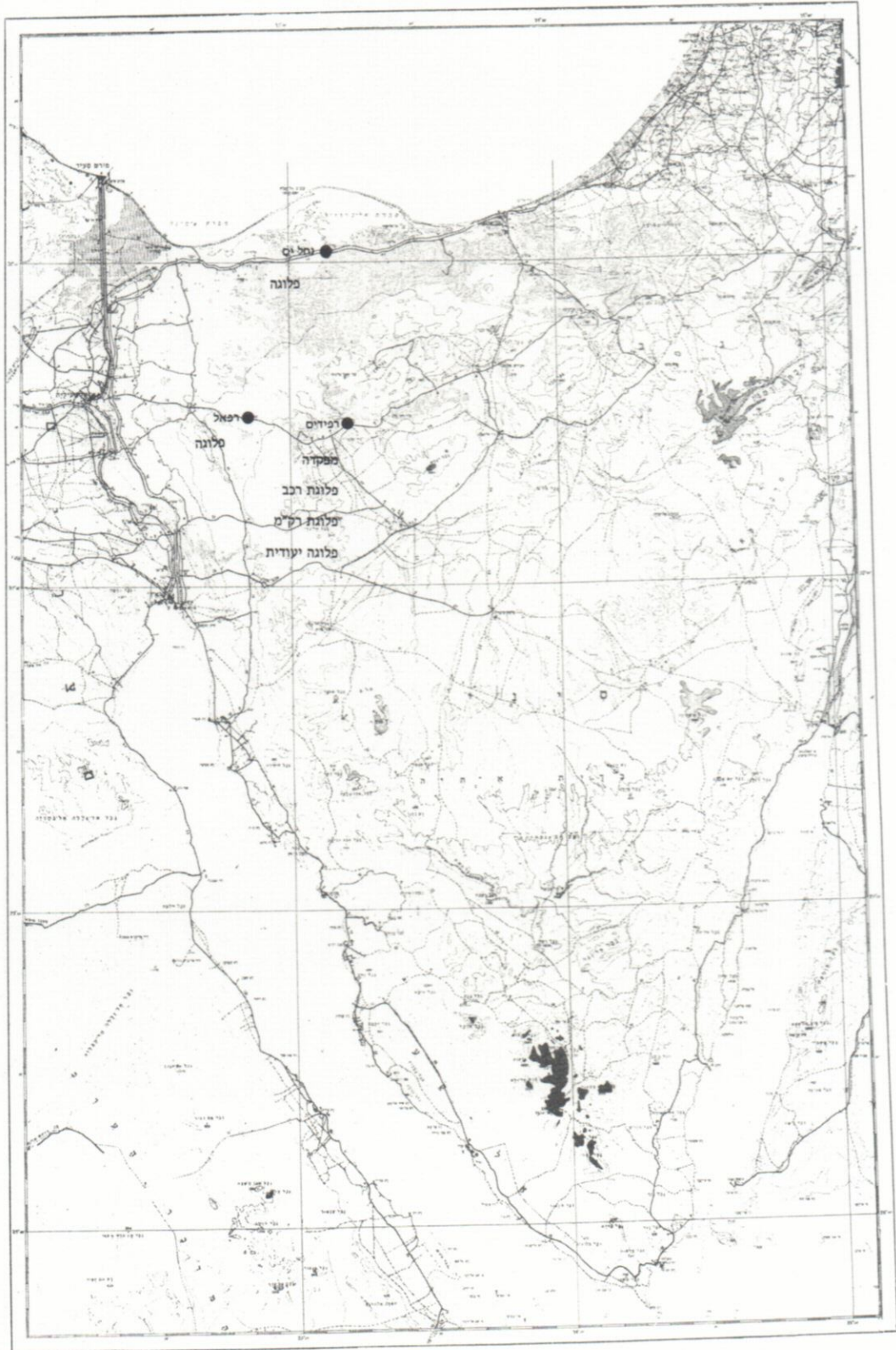
נוסף על משימותיו השוטפות, נדרש היחש"מ לענות על צרכי צה"ל המיוחדים לתקופה שלאחר מלחמת יום-הכיפורים. ע"פ הסדרי הביניים בין **ישראל ומצרים**, הוטל על **ישראל** לפנות שדות מוקשים בסיני. בשתוף עם חיל ההנדסה פיתח היחש"מ עגלות מיוחדות לפינוי מוקשים ואלה סייעו לביצוע המשימה. ע"פ הסדרי הביניים, הוטל על מדינת **ישראל** לסמן את קו הגבול החדש בין **ישראל ומצרים** באמצעות חביות הצבועות אדום-לבן. היחש"מ נרתם למשימה, ובצעה, כהרגלו, ביעילות ובזריזות.

בשנת 1976, נערך תרגיל אוגדתי בהיקף מלא, בו השתתף היחש"מ. תפקודו של היחש"מ בתרגיל זכה להערכה רבה. על אף עומס העבודה בוצעו ביחש"מ פעולות חינוך מגוונות. בכל שבוע יצא לאור עתון יחש"מי אשר נכתב ע"י **אילן שחורי**, כיום חבר מערכת עתון "הארץ". מדי מספר שבועות נערכו "קומזיצים" פלוגתיים, ימי ספורט יחידתיים וטיולים בכל רחבי הארץ. ע"פ בקשת מספר חיילים ביחש"מ, הוקם ביחש"מ בית-כנסת אשר שירת גם את שאר יחידות צה"ל באזור.

בשנת 1976 סיים **מאיר בשן** את תפקידו ובמקומו התמנה **סאל משה כהן**.

פריסת היחש"מ לאחר הסכם ההפרדה

סא"ל(מיל.) משה כהן

פרק שישי

סא"ל (מיל.) משה כהן

במזרח התיכון החליט מנהיג ערבי ראשון לכרות שלום עם ישראל.

כל הארץ נרעשה מגודל המאורע – פעמי השלום סוף סוף נשמעים באזור מוכה המלחמות והשכול. ביחש"מ רפידים לעומת זאת המשיכו הפלוגות בפעילות אינטנסיבית לשם שמירה על תקינותם של הכלים. שם חששו מהונאה – שמא מדובר בתרגיל מצרי הנועד לרפות את ידיה של ישראל וליצור בה שאננות לשם הפתעתה במלחמה. בסוף דצמבר התקיים תרגיל אוגדתי רחב היקף, שבו השתתפו חיילי היחש"מ. התרגיל נערך בתנאי מזג אויר קשים מנשוא, גשם שוטף שלא נראה בסיני מזה שנים רבות הקשה על פעילות האוגדה בתרגיל.

חיילי היחש"מ עבדו ללא הפסק במשך 24 שעות ותקנו את כלי-הרכב שהתקלקלו במהלך התרגיל. מדי פעם החליפו החיילים את בגדיהם הרטובים, ומיד חזרו לתקן את הטנקים הפגועים. קצין חימוש ראשי אשר נכח בתרגיל, ציין לשבח את דבקות החיילים במשימה.

כל שנה התבצע תרגיל אוגדתי (של אוגדת סיני) ובתקופה שבין התרגילים האלה התקיימו תרגילים גדודיים. בכל התרגילים שהתקיימו זכה היחש"מ להערכה ולהוקרה על פעילותו ותרומתו להצלחת התרגיל. בתקופתו של סא"ל משה כהן התמסדה שיטת האחזקה של הרכב במרחב סיני ונקבעו נהלים קפדניים לטיפולם תקופתיים. כל נושאי הטיפולים התבצעו ע"י היחש"מ לפי תוכנית העבודה השנתית.

מספר סא"ל משה כהן:

"בתקופתי שום רכב לא היה צריך לעלות צפונה לתיקון. כל טנק שהתקלקל, חוליה מהשטח היתה יוצאת לתקנו ולא חשוב באיזו שעה, ובאיזה מקום. טיפולי ב' היינו עושים בגדודים ובפלוגה עצמה. הטיפולים בתומ"תים נעשו ביחש"מ עצמו. בנוסף היתה לנו פלוגה לגנרטורים שדאגה לתקינותם של הגנרטורים במרחב סיני."

כל חייל אשר הגיע ליחש"מ היה בוגר בה"ד 20, בית-הספר לחימוש. עם זאת, לשם מתן טיפול מקצועי ואמין לכלי-הרכב במרחב סיני לא היה די בידע הניתן בבה"ד 20, ורק עבודה מאומצת במשך שנה לפחות נתנה לחייל את דרגת המיומנות הנדרשת ביחש"מ. סא"ל משה כהן מיסד את הנהלים לקבלתו של חייל חדש ביחידה ולהשתלבותו בעבודה. "היה מעין גלגול חוזר, שרשרת, שאחד מעביר לשני את הידע. היינו יוצאים לעבודה בשטח וצירפנו אלינו גם חייל חדש שילמד את העבודה. כל הזמן ותיקים וחדשים היו עובדים יחדיו בכל מיני מקומות גם בסדנא, גם בגדודים וגם בשטח."

במרס 1979, עזב סא"ל משה כהן את תפקידו כמפקד היחש"מ ובמקומו התמנה סא"ל זאב קליין.

סוף סוף מרימים אותו

מרחיבים, מרחיבים

יחש"מ ערבה

חדשים לגבי זמינות השירות אשר קיצרו, ככל האפשר, את פרק הזמן מהגעת הרכב המקולקל ליחש"מ ועד לתיקונו. העלאת רמת השירות דרשה מערכת הסברה פנימית, לחיילי היחש"מ ולקציניו, בעיקר במסגרת ערבי יחידה.

מספר סא"ל זאב:

"הקניית ערכי עבודה הנו מעשה מעשה מורכב, הבנוי מפרטים קטנים אשר בונים יחדיו מכלול רחב הנקרא רמת-שירות. רמת-שירות באה לידי ביטוי החל באופן שאתה מתנהג כשמישהוא בא באמצע הלילה ומבקש גרידה, וכלה במה שקורה כאשר מישוהו קבל שירות, והתיקון לא היה טוב, ואז עליך לתקן את התקלה מיידית, ללא שיהוי, אפילו באמצע הלילה".

בנוסף להעלאת רמת השירות מקנה סא"ל זאב קליין ערכי חיילות:

"כל החיילים היו מגיעים ליחש"מ בטיסה ראשונה ביום ראשון, והיו יוצאים בטיסה אחרונה ביום שישי". בקרב חיילי היחש"מ נערכו פעולות הסברה מקיפות במטרה להילחם בתאונות הדרכים.

מסכם סא"ל זאב:

"היחש"מ היה כמו נווה מדבר: כל מי שהיה צריך משהו, ידע שביחש"מ יוכל למצוא את מבוקשו. בסיני תמיד היו עיכובים בזמני יציאת הטיסות בשל סופות חול, תנאי מזג-אוויר וכדומה. כל מי שנאלץ להמתין, היה נוסע ליחש"מ כי ידע ששם יוכל להרגיש כמו בבית, ולא משנה מאיזה יחידה היה. אלו התכונות של החימושניקים: יכולת יצירה, אילתור ועזרה לזולת".

בחודש נובמבר 1979, אירחה אוגדת סיני את נשיא המדינה דאז, יצחק נבון. במשך שעות ארוכות התארח הנשיא בפלוגות היחש"מ. לנשיא הוסבר על מהות חיל-החימוש והיחש"מ בפרט. במהלך הביקור התפעל הנשיא מהצלחת היחש"מ לעמוד באתגרים השונים אשר למענם הוקם - אתגרים מקצועיים, צבאיים וחברתיים כאחד. בינואר 1981, סיים סא"ל זאב קליין את תפקידו ובמקומו התמנה סא"ל ישראל קרן.

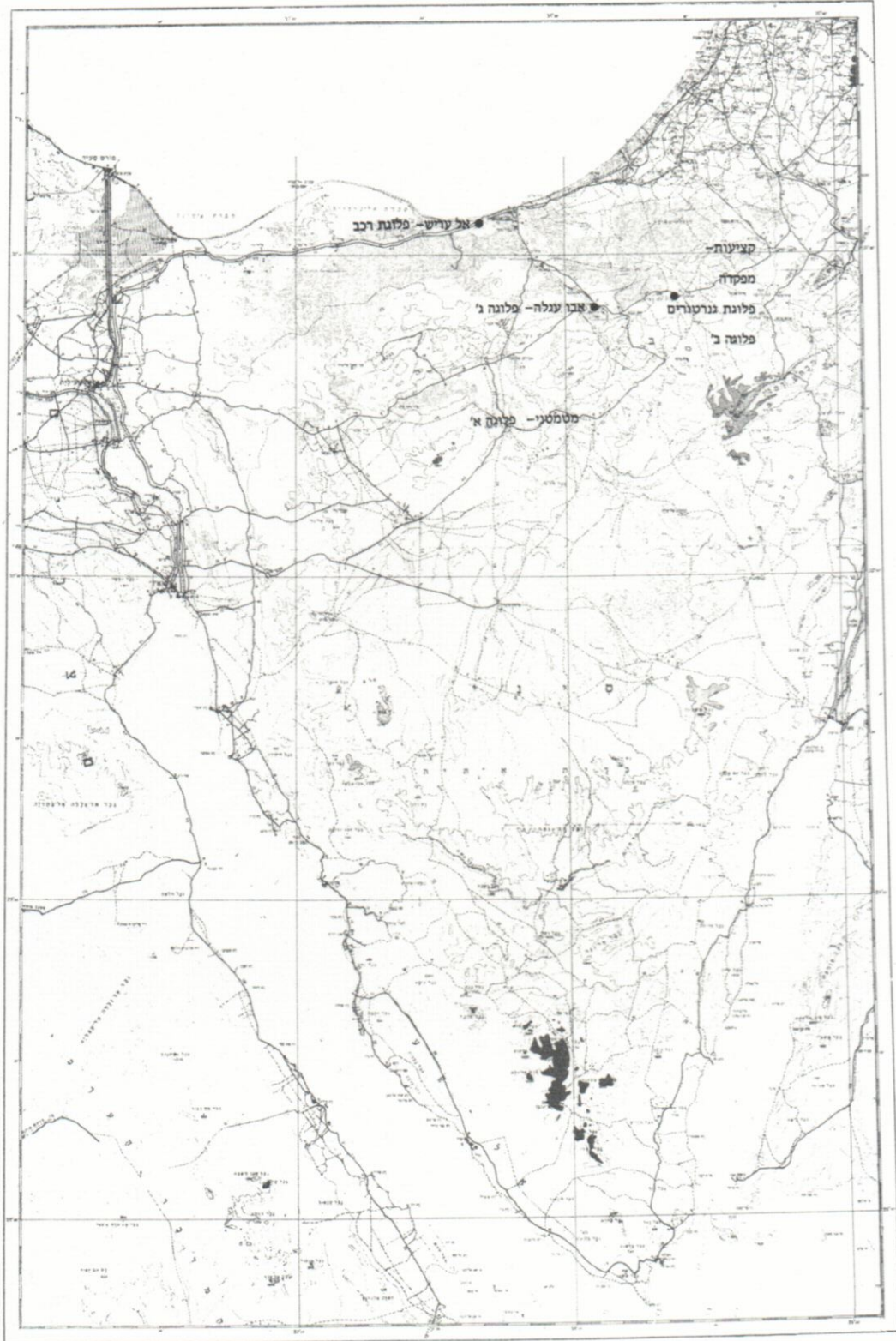
הצדעה אחרונה לרפידים

אנדרטת השלום

מפת היחש"מ לאחר הפינוי מסיני

אל"מ (מיל.) ישראל קרון

פרק שמיני

אל"מ (מיל.) ישראל קרון

בין השנים 1980–1982, שרת סא"ל ישראל קרון כמפקד היחש"מ. בתקופתו עבר היחש"מ טלטלות מרובות. למרות הטלטלות והזעזועים, שעברו על היחש"מ בעקבות הפינוי, הצליח ישראל לשמור רמת פעילות נאותה. בשנת 1982 סיים ישראל את תפקידו, בהותירו אחריו יחש"מ מסודר, מאורגן ומגובש חברתית, במקומו החדש - בערבה. עם הגעתו בשנת 1980 ליחש"מ, מצא המפקד החדש את הפלוגות פרוטות על-פי הפרוט הבא:

א. פלוגה באל-עריש (המחנה היגוסלבי) - טיפול בגייפים.

ב. פלוגה באבו-עגלה - רכב ב' ותיקוני טנקים.

ג. פלוגה במטמטני - טנקים, נגמ"שים ותומ"תים.

ד. שתי פלוגות בקציעות.

ה. המפקדת הגדוד בקציעות.

מחנה קציעות שימש ליחש"מ כמחנה זמני. לאחר השלמת הפנוי החלקי מסיני על-פי הסדרי הביניים שנקבעו בין ישראל ומצרים, התמקם היחש"מ בקציעות. על-פי התוכנית, אמור היה היחש"מ לעבור לערבה באזור חיון בינואר 1982, עם השלמת הפינוי המלא מסיני.

מחנה קציעות שימש אמנם כמחנה זמני ליחש"מ, אך בכל הקשור לרווחת הפרט התיחס אליו ישראל כמחנה קבע. בבסיס הוקמו סככות עבודה נוחות, מועדונים, מגורים ומטבח משופר. "כשאתה מקים בסיס, אין זמניות. חובתך כמפקד לדאוג לרווחת החיילים: סדנאות עבודה נוחות, מועדון לנוח בו לאחר העבודה, אוכל, מזון וכיוצא באלה." בעקבות מצב המתוחות שהתקיים בגבול הצפון, עלו כוחות מאוגדת סיני צפונה. בעקבותיהם יצאו כוחות מהיחש"מ. עם השינוי בפריסת צה"ל במרחב הדרום, נדרשו מהיחש"מ שינויים אירגוניים ומקצועיים. עד למעבר לחיון נדרש היחש"מ לתחזוק טנקי מג"ח בלבד. לאחר המעבר נדרש היחש"מ לתת שרות בנוסף לאוגדת טנקי טירן, וכן לחטיבת קק"ש שלהם היו שלושה סוגי טנקים חדשים ליחש"מ: שוט, מרכבה, וטיראן. ביחש"מ נערכו השתלמויות מקצועיות להעמקת הידע בטיפול בטנקים החדשים, נקלטו בעלי מקצוע חדשים, חלפים וכלי עבודה מתאימים.

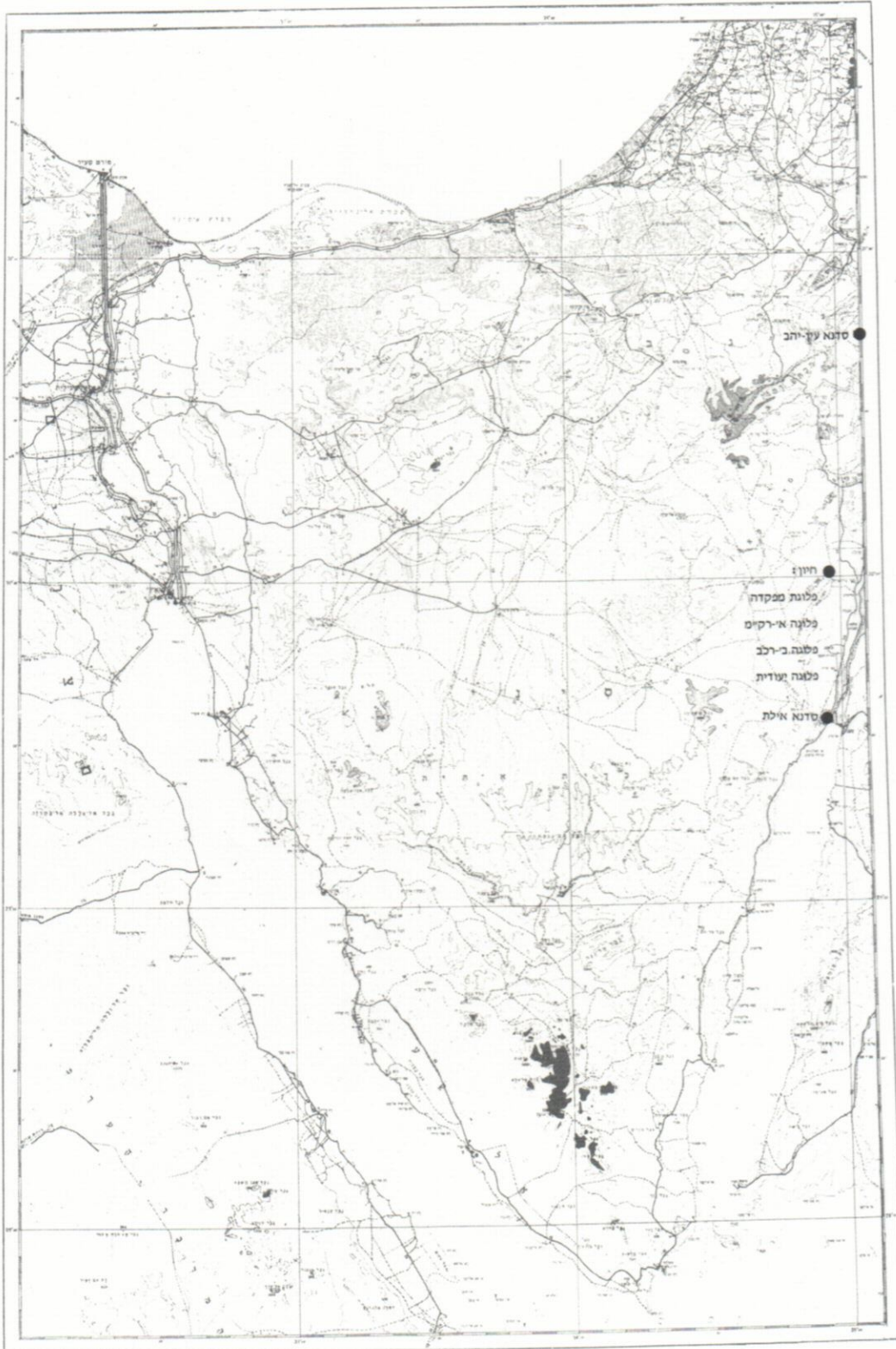
ישראל קרון מסכם את תקופתו הראשונה כמג"ד, עד למעבר לחיון: "ידענו שמקימים לנו מחנה בחיון, ושאלנו עומדים לקלוט את הסדנא באילת ובעין יהב, אך זה לא מנע מאיתנו לפתח את המחנה בקציעות ויתר הפלוגות בקו הביניים, כאילו אנו עומדים להישאר בהם לנצח. בכל חודש ערכנו אירוע ענק, שבד"כ זמנו אליו אמנים. הקמנו מועדונים, ערכנו טיולים וימי ספורט."

בביקורו של קחש"ר צויין היחש"מ לשבח על פיתוח הבסיס ועל גיבוש היחידה. בדצמבר 1981, התכונן היחש"מ למעבר לחיון. כמו כל פעולה של היחש"מ, התבצעה ההעברה בסדר מופתי. כ-500 משאיות ענק העבירו את הציוד מקציעות לחיון. לכל משאית מונה מפקד, נקבעו נקודות מנוחה בדרך, והיא יצאה לדרכה באישורו של הסמ"ד. כשלב מכין לקראת העברת הגדוד לערבה קלט היחש"מ את פלוגות עין-יהב ואילת בחודש יוני 1981 מיחש"מ דרום. פלוגות ותיקות אלו שימשו את היחש"מ כבסיס מוצק קדמי והשתלבו במשך הזמן כחלק אינטגרלי של היחש"מ עם כל המשתמע - אופי, רמת אחזקה וכד'.

ב-15 לינואר 1982, הושלמה ההעברה, ובית חדש נחנך בחיון. תחילה היה המצב קשה, ללא סככות עבודה, ללא מגורים, ללא שירותים ומקלחות ואף חסרו חשמל ומים. אך בתוך פרק זמן קצר הושלמה המלאכה.

פריסת היחש"מ כיום

סא"ל (מיל.) צביקה בר ניר

פרק תשיעי

סא"ל (מיל.) צביקה בר ניר

סא"ל צביקה בר-ניר התמנה למפקד יחש"מ חיון ביוני 1982.

בתקופתו התמודד **צביקה** עם בעיות קשות שנבעו מהפינוי מסיני. ביחש"מ נוצרו בעקבות העזיבה בעיות חברתיות ואנושיות קשות, ש**סא"ל בר-ניר** ניגש לפותרן במשנה מרץ.

למחרת כניסתו לתפקיד, הוכרזה כוננות ופרצה מלחמת "שלום הגליל". במסגרת פקודות הקבע של היחש"מ, הועלתה לפצ"ן פלוגת סדנא לאחזקת הכוחות הלוחמים שהועלו מפד"מ לפצ"ן. וכך, באופן פתאומי, היחש"מ, שזה עתה התמקם לו בערבה, קטן בכ- 160 חיילים, קצינים ואנשי קבע. למרות קשיי ההקמה, **סא"ל בר-ניר** המשיך לשמור על קשר קבוע עם חיילי וקציני היחש"מ שנמצאו ב**לבנון**.

סא"ל בר-ניר התמודד עם בעיות חברתיות קשות, אנשי הקבע, אשר הקימו את היחש"מ ב**רפידיים**, נקשרו אליו, מצאו בו את ביתם ולבסוף נאלצו לפרקו, בקשו לעזוב או לעבור יחידה. **סא"ל בר-ניר** בקשם להשאר, אך חלקם לא יכול היה להחזיק עוד מעמד. **צביקה** שיחררם מתפקידהם או העבירם ליחידות אחרות.

בתקופתו דאג **צביקה** לפעילות חברתיות ותרבותיות ענפות אשר גיבשו את היחידה מחדש לגוף מלוכד ומאורגן. לאחר הפינוי הצטרפו ליחש"מ חיילים ואנשי קבע ממפקדת מרחב שלמה שהיה הכרח לשלבם ביחש"מ. **סא"ל בר-ניר** דאג לשלבם במסגרת היחידה חברתית ומקצועית כאחד.

הפינוי מסיני נעשה בשני שלבים :

בתחילה פונה היחש"מ לקציעות ובשלב הסופי עבר לחיון. הבסיס החדש שהוקם דרש עבודות פיתוח ותשתית נרחבות. במהלך החודשים יולי עד אוקטובר 1982 נצבעו ושופצו מבני המגורים והעבודה, נסללו שבילי אספלט, הוקמו סככות, ואף מחסני החלפים סודרו מחדש.

בנוסף לבעיות היום יום היתה מעין שלוחה של היחש"מ באזור **אגם קרעון בדרום לבנון** שחייבה ביקורים ותשומת לב לא קטנה.

הבעיות שעמדו בפני **סא"ל בר-ניר** בתחילת הדרך הן :

- א. הקמת תשתית פיזית שתאפשר פעילות פלוגות הסדנא במחנה חיון החל מסלילת משטחי עבודה, כבישים, הקמת מחסנים, סככות עבודה והקמת המנועיה לפלוגת הרק"מ.
- ב. תכנון ארוך טווח להקמה והרחבת הפעילות בעיקר בכל הקשור בפלוגה היעודית החדשה בשילוב מקחשייר ומרכז בינוי וכלה בתכנון ארוך טווח לבינוי סדנא עין יהב.
- ג. הקמת תשתית של כח אדם בפלוגות השונות ובעיקר הקמה מחדש של פלוגת הרק"מ ופלוגת הרכב במחנה חיון כאשר הבסיס לכח אדם הוא:

1. גיוס חיילי קבע ממילואים.

2. קליטת חיילי קבע מפינוי מרש"ל (מרחב שלמה).

3. קליטת חיילים חדשים מבה"ד 20.

ד. ובמקביל תכנון וביצוע הכשרות ארוכות של נגדים ותיקים על ידי שליחתם לקורסים מקצועיים מתקדמים בבה"ד 20 שכללו :

1. קורסי ניהול עבודה.

2. קורס תעשייה וניהול.

3. קורסים מתקדמים מקצועיים בכל המקצועות.

ה. תפקיד נוסף ומרכזי לא פחות היה שילוב של שתי סדנאות ותיקות של פיקוד דרום, סדנאות **אילת ועין יהב**, במסגרת היחש"מ חלוקת נטל האחזקה על כל הפלוגות על פי פריסתם ועל פי הצרכים המקצועיים של צה"ל באיזור זה.

בספטמבר 1982 התקבלה החלטה כי הכוחות אשר עלו צפונה יישארו שם דרך קבע. בעיקבות זאת, התהוותה בעיה של מחסור בכוח אדם מקצועי. **סא"ל צביקה בר-ניר** קלט באופן אינטנסיבי חיילים מבה"ד 20, בית ספר לחימוש, ובנוסף גייס אזרחים בעלי רקע חימושי לשירות קבע. באוקטובר 1982 התגבשה מסגרת יציבה. מקצת הכוחות נמצאו בכוננות, במידה שיידרשו לעלות צפונה כפלוגת אחזקה לאחת מהיחידות הפועלות בלבנון. בחודש מרץ 1983, אכן עלתה אחת מהפלוגות ללבנון כדי לסייע לכוחות הפועלים שם. הפלוגה חזרה לאחר שבועיים ומאז ועד לסיום תפקידו של **צביקה** כמפקד היחש"מ נכנסה היחידה לשגרת עבודה, המשך הבינוי, קבלת משימות נוספות ואחזקה שוטפת. בין יתר המשימות קבלה על עצמה היחידה מתן שרותי חימוש לבה"ד 1, בית הספר לקצינים וכך למעשה, השתלב היחש"מ במתן אחזקה מלאה על כל מרחב הנגב מקו **דימונה** בצפון ועד **אילת** בדרום. בספטמבר 1984, סיים **סא"ל צביקה בר-ניר** את תפקידו ובמקומו התמנה **סא"ל אריה זלניגר**.

סא"ל (מיל.) אריה זלינגר

פרק עשירי

סא"ל (מיל.) אריה זלינגר

סא"ל אריה זלינגר התמנה למפקד היחש"מ באוגוסט 1984. מינויו לתפקיד היה המשך טבעי לתפקידו הקודם – סמג"ד היחש"מ, תחת פיקודו של **צביקה בר-ניר**.

היחש"מ המזרחי **בלבנון** הוקם משתי פלוגות של היחש"מ. עם הפינוי **מלבנון** חזרו הפלוגות ליחש"מ. עם חזרתם, החלה פלוגת הרק"ם להבנות ולהתבסס מחדש.

כחצי שנה לאחר כניסתו לתפקיד, נדרש **אריה** להתמודד עם בעיה חדשה: לגזרה עברו שתי חטיבות שיריון נוספות. לשם מתן מענה חמושי לשתי חטיבות החדשות שהגיעו, נדרשו חיילי היחש"מ לשפר את מיומנותם בטפול במערכות בקרת אש. בנוסף, קבל היחש"מ תגבורת כוח אדם מקצועי מהפקוד. כל חייל – בוגר בה"ד 20, בית ספר לחימוש, שהגיע ליחש"מ, עבר השתלמויות וסדנאות. תוך פרק זמן קצר הצליחו חיילי היחש"מ לשפר את מיומנותם, ולתת מענה חמושי אמין ומקצועי לכלל סוגי הטנקים הנמצאים במרחב.

הסדנא

ע"פ הוראות קחש"ר נדרש היחש"מ לערוך, בכל שנה, תרגיל, שבו תבחן יכולתו של היחש"מ בעת-חרום. מן התרגילים הופקו הלקחים, והוחלט על שיפור המסגרת האחזקתית ביחש"מ.

מחנה חיון, שהוקם בשנת 1981, היה מחנה רב יחידתי. במחנה "ישבו" גם יחידות אחרות חוץ מהיחש"מ – יחידות בינוי, מצ"ח וכו'. מפקד היחש"מ, שהיה בעל הדרגה הגבוהה במחנה, שמש גם כמפקד המחנה, בכל הקשור לתפעולו ולאחזקתו השוטפת. **מחנה חיון** הוקם כמחנה ביניים מבחינת הבינוי. לאחר שלוש שנים הורגש צורך בבנייתם של מבני קבע. לפי התכנית היו אמורים להבנות מבני הקבע תוך שנתיים מהקמת היחש"מ. **מלחמת לבנון** שבשה תוכניות אלה. לאחר הפינוי, הוחל בבניית מבני הקבע.

מספר אריה:

"מרכז הבינוי הציע לי הצעה: לבנות אחת מסדנאות העבודה ובנוסף, לבנות את מפקדת היחש"מ או את המגורים לחיילים. העדפתי, כמובן, בנית מגורים לחיילים על בניית מפקדת היחש"מ. היה לי חשוב לשפר את תנאי החיים בבסיס, גם אם מפקדת היחש"מ תשאר במבנים ארעים עוד כמה שנים".

בתקופתו של אריה נבנה מועדון לכל פלוגה. ה"אגודה למען החייל" תרמה ציוד למועדון. תנאי החיים בבסיס היו קשים למדי, למרות זאת הצטיינו חיילי היחש"מ במוטיבציה גבוהה ובגאות יחידה. ביחש"מ שרתו חיילות רבות, כולל חיילות בפלוגות המקצועיות – אופטיקה וחשמלאות רכב.

מספר סא"ל אריה זלינגר:

"חלק מהבנות שהגיעו ליחידה, בקשו מייד עם הגעתן לעבור יחידה. לאחר שאושרה בקשתן, סרבו לעזוב ובקשו להשאר. הווי היחידה היה מאוד מיוחד. משהו גרם לאנשים להתאהב במקום".

דגש מיוחד ניתן לחינוך ביחידה. ביחש"מ התבצעו פעולות חינוך מגוונות. בכל חודש הובאו ליחש"מ אמנים, נערכו טיולים, ערבי יחידה וכו'. יום ראשון למשל, הוקדש להכרת הסביבה. לפני שהגיעו לבסיס מחופשת השבת, טיילו החיילים באזור הדרום. דגש מיוחד ניתן לנושא הבטיחות באימונים. לכל פלוגה מונה אחראי בטיחות. לעיתים, נערכו ביקורות פתע, בהן נבדקה רמת הבטיחות. בנושא זה, אומר אריה, לא היו פשרות.

מסכם אריה:

"עבודה שגרתית של חיילים ביחידה סגורה. יוצאים הביתה כל שבת שלישית, שמירות ותורנויות. שגרה אפורה וקשה, ולמרות זאת – החיילים אהבו את העבודה ואת היחידה".

בשנת 1987 סיים סא"ל אריה זלינגר את תפקידו ובמקומו התמנה סא"ל יגאל ארז.

סא"ל (מיל.) יגאל ארז

פרק אחד עשר

סא"ל (מיל.) יגאל ארז

זה עתה גמר יואב את הטירונות, כשהגיע אל קצין המיון בבקו"ם, נודע לו, כי שובץ לקורס בבה"ד 20, בית-ספר לחימוש. "לאן?" שאל יואב את קצין המיון בבקו"ם, "תראה לבד" ענה לו קצין המיון. הקורס בבה"ד 20 היה קשה ומפרך, יומם ולילה למד יואב על מבנה המנוע בטנק, בנגמ"ש ובג'יפ.

לאחר הקורס נשלח יואב ליחש"מ ערבה. נרגש משהו הגיע יואב אל מחנה חיון שממוקם בלב המדבר. לאחר, נגש בהסוס אל שלישי היחידה. "קח וקרא בבקשה", הושיט לו שלישי היחידה דף נייר, "אחר כך תעשה טופס טיולים, לא בוער".

"מה-זה?", שאל יואב, "מעט רקע על יחידת החימוש הטובה ביותר בצה"ל", ענה השלישי. אכן, יחידת חימוש היכולה לשמש דוגמה ליתר יחידות צה"ל, ואין זו דעתו של השלישי בלבד. ליחש"מ ערבה יצא מוניטין כאחת מהיחידות הטובות בצה"ל, מבחינת נורמות העבודה וההתנהגות.

סא"ל יגאל ארז, מפקד היחש"מ מיולי 1987, הקדיש את מירב מרצו וזמנו לגיבוש היחידה. בשיתוף עם ראש עיריית אילת, **רפי הוכמן**, נערך יום הספורט לחיילי היחש"מ. במהלך יום הספורט נערך מירוץ שבו נטלו חלק תושבי אילת וחיילי היחש"מ. בנוסף על ימי הספורט והטיולים הרבים, נערכו ביחש"מ פעולות חינוך ענפות בנושאים שונים ומגוונים. על פעולות החינוך ניצחה **פנינה**, קצינת החינוך ביחידה.

"באמצעות פעולות החינוך נוצר שיתוף-פעולה פורה בין קבוצות שונות ביחש"מ, בתחום הצבאי והחברתי. האווירה הנעימה ביחש"מ תרמה להעלאת המוראל ביחידה, לגיבוש חברתי ולביצוע מוצלח יותר של המשימות והתפקידים".

יום ספורט

במהלך תקופת שירותו כמפקד היחש"מ, טיפח **יגאל** את רמתם המקצועית והאנושית של חיילי היחש"מ. הרבה מאנשי הקבע יצאו ללימודים, בעיקר בתחום המקצועי, אך גם לצורך השכלה פורמלית. אנשי הקבע שיצאו סיימו

לימודי בגרות וטכנאי תעשייה וניהול.

בתקופת שירותו של יגאל הונהגה שיטת "הדלת הפתוחה", שלפיה כל חייל, שרצה לשוחח עם המג"ד, יכול היה להיכנס אליו לשיחה בסוף היום. לעתים, היו אלה סתם שיחות עידוד ומוטיבציה, לעיתים נסובו סביב נושאים אישיים ומשפחתיים, היו אפילו כאלה שהגיעו סתם לדבר על החברה שעזבה.

במשך שנת 1988, הועתקו מגוריהם של חלק מחיילי היחש"מ למבני קבע. במשך שנת 1989 – הומשך במלאכה, אך עקב מחסור בתקציב נסתיימה העבודה רק בשנת 1991. כדי לשפר את חזות הבסיס ניטעו עצים ונשתלה צמחייה. כל זאת, על מנת לשוות לבסיס, הנמצא בלב המדבר, אופי נעים יותר.

עם פריצת האינתיפאדה בדצמבר 1988, נתבע היחש"מ לסייע ליחידות השונות בשטחים במתן שירותי חימוש ובסיוע בכך אדם לשם אבטחת יישובים.

פריסת היחש"מ בין השנים 1988-1990 היתה:

1. פלוגה בעין יחב: סדנת רכב ותיקונים אשר נתנה שירותים לכל מרחב עין יחב.
 2. פלוגה במצפה רמון אשר נתנה שירותים לבה"ד 1.
 3. שלוש פלוגות בחיון אשר נתנו שירותים לבית- ספר לשריון, לחטיבה 460 וליחידות ח"א באזור.
 4. פלוגה באילת אשר נתנה שירותים לאוגדה המרחבית, וליתר היחידות באזור.
- בסוף שנת 1989 נערך תרגיל יחש"מי, בו נבחן תפקודו של היחש"מ בשעת מלחמה. התרגיל נערך בבה"ד 20, בית-ספר לחימוש, ובמהלכו ביצע היחש"מ תרגיל לפלק"ד המהיר- העמסת ציוד חימושי על משאיות במהירות האפשרית.

במאי 1989 סיים יגאל ארז את תפקידו ובמקומו התמנה סא"ל יחזקאל לולצי.

אל"מ (מיל.) יחזקאל לולצ'י

פרק שנים עשר

אל"מ (מיל.) יחזקאל לולצ'י

יחזקאל לולצ'י התמנה למפקד יחש"מ ערבה במאי 1990. עם הגעתו ליחש"מ הציב לעצמו **לולצ'י** כמטרה ראשונה לשפר את תנאי השירות בבסיס. "שמתתי לעצמי כמטרה שאנשים יחיכו במקום הזה, שיהיה להם טוב". ואכן, במהלך תקופת שירותו כמפקד היחש"מ, השתפרו תנאי החיים בבסיס לבלי היכר. "תגובת החיילים לא איחרה לבוא", מספר **יחזקאל לולצ'י**, בצניעות המסתירה מאחוריה גאוות יחידה של חימושניק גאה. "חלק מהחיילים, עד היום, שנתיים לאחר סיום שירותי כמפקד היחש"מ נמצאים עמי בקשר", מספר **לולצ'י**. במהלך תקופתו של המג"ד הפך מחנה **חיון** לנווה מדבר, לפנינה בלב השימון הצחיח. עם הגעתו ליחש"מ שינה **לולצ'י** את נהלי העבודה. לא עוד תוכנית עבודה קפדנית המתנהלת ע"פ הספר בדיקנות. ע"פ תפיסתו של המג"ד החדש, יש להשקיע את מירב המאמץ בשיפור תנאי החיים בבסיס: כאשר החייל יחוש בנוח בבסיס, העבודה תתנהל בחריצות וביעילות, בלא צורך בתכנון עבודה. כצעד ראשון שיפר **לולצ'י** את טיבו של המזון בבסיס. "דרשתי מהטבח כי בכל ארוחה יהיו חמישה סוגי סלטים. הטבח הופתע לגלות כי המג"ד בכבודו ובעצמו, מגיע אליו מדי צהריים, ובודק את התפריט, אחר כך הוא התרגל". "היה מצב שבו החיילים הגיעו לעבודה ישר מהמיטה, וכל הבוקר ציפו להפסקת השק"ם". לשם חיסול התופעה אשר פגמה באיכות עבודתו של החייל, הנהיג **לולצ'י** מסדר בוקר חובה, לכל חיילי היחש"מ וקציניו. לאחר המסדר הלכו החיילים לארוחת הבוקר, ואחריה – שבעים ונינוחים פנו לעבודתם. במהלך שנת 1990 שופצו מבני המגורים ביחש"מ. לכל חדר נוספו שידות ווילונות אשר נתרמו ע"י בתי מלון באילת. החדרים נצבעו ונעשו תיקוני אחזקה שוטפים במקלות.

לולצ'י מעניק דרגה

"נהגתי בשיטת המקל הגזר. המשמעת היתה מאוד קפדנית, אך החיילים הבינו את חשיבותה". מגרש החנייה ביחש"מ שופץ, והוסב למגרש טניס לתפארת. חוץ מזאת, הקים **לולצ'י** מועדון חיילים נוסף, בו יוכל החייל לנוח מעמל היום, להאזין למוזיקה, לשחק שש-בש או שח-מט, לקרוא את העיתון או סתם לפטפט. כל חייל אשר רצה לדבר עם המג"ד, הוזמן לחדרו לאחר שעות העבודה. בביקורו של ראש אכ"א צוין היחש"מ לשבח ע"י האלוף.

יחש"מ ערבה

"אנשים אהבו את המקום, כל מי שבא לשרת ביחש"מ היתה לי מטרה אחת – לעזור לו לעבור את התקופה של החודשיים הראשוניים, לאחר מכן ידעתי שיתאהב במקום. אנשים ידעו שעושים הכל בשבילם".
באפריל 1991, סיים יחזקאל לולצ'י את תפקידו.

לולצ'י וביקור מכתשים

אל"מ אהרון מועלם

פרק שלוש עשרה

אל"מ אהרון מועלם

אהרון מועלם התמנה למפקד יחש"מ ערבה באפריל 1990.

עם כניסתו לתפקיד היו הפלוגות במרחב פרוסות ע"פ הפירוט הבא:

1. **חיון 4** – פלוגות: פלוגת הרכב, פלוגת הרק"ם, הפלוגה הייעודית ומפקדת היחש"מ,
2. **עין-יהב** – פלוגה אחת למתן שירותי חימוש לצפון הנגב,
3. **אילת** – פלוגה אחת למתן שירותי חמוש לחלק הדרומי של הנגב,

אהרון מועלם המשיך בתנופת הבינוי במחנה, שהחלה עוד בתקופתו של המג"ד הקודם, **יחזקאל לולצי**.

עם כניסתו לתפקיד, קבע לעצמו **אהרון מועלם** מספר יעדים:

היחש"מ, בהיותו יחש"מ קדמי, היה אחראי למתן שירותי חימוש לכל היחידות לאורך הגבול בין ישראל, מצרים וירדן. שיפור רמת השירות ליחידות היווה אחד מהנושאים העיקריים שבהם עסק המג"ד בתקופת שרותו כמפקד היחש"מ.

בגזרה היו מצויים כלי-רכב רבים אשר בצעו סיורים שגרתיים לאורך גדר הגבול. כל כלי-רכב שיעודו סיור, תוקן מיידית עם הגיעו ליחש"מ. כל טנק שנזקק לתיקון – תוקן תוך 48 שעות. מהיחש"מ נשלחו צוותים, במשך כל שעות היום, ותקנו את הטנק מידיית. כל התיקונים בטנקים (כולל טיפולי ב') בוצעו ביחידות האם, למעט טיפולים תקופתיים אשר בוצעו ע"י היחש"מים העורפיים. שיפור רמת השירות ליחידות זכה להערכה ולהוקרה ע"י היחידות במרחב וע"י אלוף פיקוד הדרום.

בספטמבר 1990, עם "התחממות" המצב הפוליטי במזרח-התיכון, לאחר כיבוש כווית ע"י עיראק, נערך תרגיל יחש"מי מקיף, שבו הצליח היחש"מ להפגין את יכולתו בזמן אמת. במהלך התרגיל הוזרמו הנתונים ע"י יחידות השטח. חיילי הסדיר מהיחש"מ יצאו לשטח, ותקנו את התקלות. חיילי המילואים של היחש"מ תפסו את מקומם של חיילי הסדיר בסדנאות.

היחש"מ זכה להערכה על תפקודו בתרגיל. קחש"ר ציין את תפקודו של היחש"מ בתרגיל ואמר כי היחידות השונות ביחש"מ בצעו את המוטל עליהן באופן מעורר הערכה. בזמן מלחמת המפרץ נמצא היחש"מ בכוננות עליונה, על-מנת לקדם כל אפשרות של מלחמה כוללת במזה"ת.

"מלחמת המפרץ הביאה לגיבוש חברתי ולהעלאת המורל ביחידה, נעשנו מוכנים יותר לכל משימה שתבוא – הן בתחום האנושי והן בתחום החימושי" – אומר **אהרון מועלם**, מפקד היחש"מ.

למרות עומס העבודה ביחש"מ, לא נפקד מקומו של החינוך בעשייה היום-יומית. ליחש"מ הוקם צוות הווי (בסיוע כספי של חברת "מכתשים" אשר אמצה את היחש"מ). כמו כן, התבצעו פעולות חינוך ענפות, שהדגש בהן – התקשורת הבין-אישית בין המפקדים ובין החיילים.

במהלך שנת 1990 הפיק היחש"מ ערב "מורשת קרב", שבו נסקרה פעולתו של היחש"מ (גש"ח) במהלך מלחמת יום-הכיפורים. שלושת שבויי הגש"ח במלחמה העלו במהלך הערב זכרונות מהמלחמה ומתקופת השבי. האירוע תרם להגברת תחושת ההזדהות של החיילים עם יחידתם ועם מורשתם.

יחש"מ ערבה

כדי לקדם את היחש"מ לעבר טכנולוגיית שנות ה-2000, הוחל במחשוב כל העבודה ביחש"מ. בשלב ראשוני הוכנסו מחשבים לפלוגת המפקדה ביחש"מ, ו"היעד הבא הוא מחשוב כל פלוגה ויחידה ביחש"מ" – אומר **אהרון מועלם**, מפקד היחש"מ.

בנוסף, שופר מערך הבקרה הפנימית של היחש"מ: באמצעות ביצוע תקופתי של מדדי בקרה פנימיים הוצגו, כל שלושה חודשים, נתונים לגבי ניצול כוח-האדם ורמת השירות אשר נותן היחש"מ. למשל, במשך השנה, מודדים את זמן שהותו של כל כלי-רכב אשר מגיע לתיקון ביחש"מ. הנתונים מעובדים ומוצגים על גבי גרפים, שבעזרתם ניתן לבדוק את רמת השירות אשר נותן היחש"מ ליחידות השונות.

אלוף פיקוד הדרום, **מתן וילנאי**, אמר על היחש"מ כי הינו "היחידה המסודרת ביותר בפיקוד", ולכן לא קשה להבין את גאוותו של המפקד היוצא של היחש"מ **סאל אהרון מועלם**:

"שירותי ביחש"מ הביא אותי להתגאות ולזקוף קומה. היחש"מ הצליח לעזור לכל יחידה בכל משימה. מחנה היחש"מ בחיון, הפך אחד המחנות היפים בצה"ל, וזכה בתעודת חמישה כוכבים בתחרות א"י יפה. להרים את הראש לזקוף קומה – הצלחתי להטמיע זאת בקרב אנשי היחש"מ. אנו מבצעים את משימתנו בצורה הטובה ביותר".

ביקורו של האלוף

יום ספורט

סא"ל יהודה שלמון

פרק ארבע עשרה

סא"ל יהודה שלמון

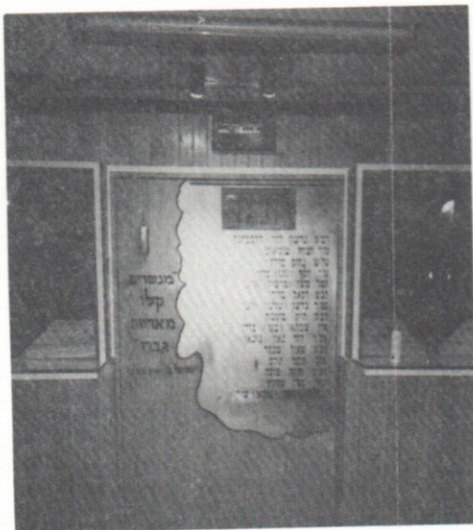
ב- 5 באוגוסט, 1992, קיבלתי את הפיקוד על יחש"מ הערבה. יחש"מ אותו הכרתי עוד בהיותי חייל וקצין בסיני, ובעשור האחרון בתפקידים שביצעתי ביחידות המרחב.

בתחילת תפקידי, הצבתי לעצמי יעדים, בהם כלולים הטיפול בהיבט האנושי, הטיפול בהיבט המקצועי והטיפול בהיבט הכוונותי. בשלושת ההיבטים הללו, מאז כניסתי לתפקיד, השקעתי יחס שונה בין נושא לנושא, כאשר כל נדבך קיבל את היחס המתאים, לדעתי, לכל אורך ביצוע התפקיד.

היבט אנושי

בהיבט האנושי הכולל שמירת חיי אדם, בטיחות בעבודה, אבטחה, משמעת, טיפול בפרט וקידומו עשיתי כמיטב יכולתי על מנת לדאוג למורל החיילים, הנגדים והקצינים, וזאת בתחומים הבאים:

- * כל הפלוגות קיבלו טיולים, סדרות חינוך ונופשים.
- * רמת האוכל וחדרי האוכל, הן בחינן והן באילת, שופרו בצורה, שגרמה לכך, שחיילים חיכו לרגע בו יכנסו לארוחות משביעות ומעשירות במזון מבושל, הראוי להתגאות בו.
- * הושקעו מאמצים רבים בטיפוח השק"ם, בשיפוץ מועדונים, פתיחת מועדון חדש במגורים, חדר סנוקר חדש, ימי ספורט, מערכת תקליטן D.J , יום הילד למשפחות נגדי היחש"מ, נופש העשרה לכל משפחות הקבע בבית קיי, פתיחת חדר כושר חדש.
- * פתיחת חדר מורשת וזיכרון.

חדר מורשת וזיכרון

- * בנית סובה לאוטובוס, שחיילים לא יצטרכו ללכת מרחק רב.
- * נערכה תחרות סלעיות לטיפוח היחידה.
- * התקבלה צלחת לוויין וטלפון ציבורי למגורים.
- * נפתח חדר בטיחות והדרכה.
- * בנות היחש"מ קיבלו פעמיים יומיים ח"ן במרכז הארץ ובצפונה.
- * היחש"מ זכה במקום שני צה"לי בתחרות "ארץ ישראל יפה".
- עוד רבים הם הנושאים שנעשו בהשקעה בפרט, טיפוח וקידומו, הכולל גם את החיילים וגם את הנגדים.

היבט מקצועי

הושקעו בנורמות השירות ליחידות הסדירות במרחב, כאשר הדגש שניתן הינו השירות ללקוח, ללמוד את דרישותיו ולדעת לענות עליהן מהר וביעילות.

* השלמת גמול השתלמות לנגדים, השלמת 12 שנות לימוד לנגדים, ציוני בקורת מקחש"ר, אכ"א, מקחת"ר הפכו לתחרות מקצועית בין הפלוגות. כאשר בבקורת אכ"א זכינו במקום ראשון צה"לי בבית היחש"מים.

סדנאות יעדיות ורק"מ הוגש לסדנאות מצטינות כאשר פלוגה יעודית זכתה במקום שני צה"לי, ופלוגה א' (רק"מ), נקוה שבימים אלה, נקבל תשובה למקומה בטבלה.

* בוצע למפקדים השתלמות הי - ו', לשם העשרה בנושאים כלליים.

* נבנה מתקן לניסוי ירי בפלוגה יעודית, לשם העלאת תפוקות ויעילות הנישקה.

יום הילד

היבט כוונותי

בהיבט זה בוצע תרגיל יחש"מי ב-5 באוגוסט 1993, שכלל תרגיל כל המערכת החימושית כולל אנשי המילואים, פריסת מחלקות מהירות ובניית חמ"לים הן פלוגתיים והן חמ"ל יחש"מי לתפקוד ומלוי אחר משימות ברזל ביעילות יתרה.

היחש"מי בשנים אלו נכנס לתוכנית שנקראת "איכות", ובה בעזרת צוותים פנימיים השקענו באיכות המוצר, העובדים, ואיכות השירות הניתן ללקוח.

בימים אלו, כאשר אני רואה עצמי לקראת סוף תפקידי, עובדים אנו, פועלים ושוקדים, על עצרת יחידתית, שתסכם חצי יובל של שנות היחידה, ומקווה אני שגם פרויקט מכובד זה יצא לפועל ויסכם לכל באי העצרת תקופה עם הרבה מעש, נוסטלגיה והצגת יכולות של יחידה מפוארת זו, שלה שותפים רבים בעשייה ובהקניית ערכים מקצועיים. לא ניתן שלא להזכיר ארוע חשוב ביותר ובו פתחנו חדר "זיכרון ומורשת", בו הנצחנו את חללי היחש"מ, ארוע בו הבאנו את כלל המשפחות השכולות לחדר הזיכרון, בו התיחדנו עם יקיריהם, ובו הרגשנו כולנו (פקודי ואני) את החשיבות של חדר זה, ואת הצורך להשקיע במשפחות שאת יקיריהם הם הקריבו למען שאנו נוכל לכתוב מילים אלה. לסיכום, היחש"מ, כפי שצויין קודם, עוסק רובו ככולו במתן מענה אחזקתי ליחידות הפרוסות במרחב, וליחידות המזדמנות לאימונים ולתרגילים, ומוכיח עצמו כיחש"מ השולט על המשולש התחתון של מדינת ישראל, בו כלולות סדנאות אילת ועין יהב העוסקות בפתרון בעיות בט"ש לאורך גבולות המדינה.

הימנון חיל-החימוש

פזמון:

אנו כאן , אנו שם...

לעבוד בלי פינוק
להיות תמיד במתח
להרגיש בפנים סיפוק
כשעוד כלי יוצא לשטח

לוחמים ללא הילה
ההילה אצלנו פנימה
היא גוברת ועולה
ודוחפת שוב קדימה

על צוקים או דיונות חול
מכוסים אבק ופיח
אנו שוב עושים הכל
שהעסק כאן יצליח

בימי חמסין וחום
בלילות קרים של חורף
בקרבות, בזמן שלום,
בחזית וגם בעורף

פזמון:

אנו כאן, אנו שם
בגדודים וביחש"מ
בחילות בזרועות וביבשה
הסיסמה כבר ידועה:
"בלי החימוש
מאומה לא ימוש"

לשפר ולאחזק
עוד פרויקטים לפתח
להקים ולחזק
לשמר ולשבח

לחלץ תוך קרב ואש
עוד נגמ"ש או טנק פגוע
לתקן ולחמש
וכל השאר כבר ידוע